

IEDERSLAND

Paul Pama

ledersland

Eerste druk april 2022

Auteur: Paul Pama

Omslag beeld: STUDIO YDID

Layout: STUDIO YDID

Uitgeverij: Brave New Books, Amsterdam

ISBN: 9789464482195

© Paul Pama 2022

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

www.paulpama.com

‘In ieder mens schuilt de drang om de wereld te vernietigen.’

- H. MURAKAMI

‘In ieder mens schuilt de drang om de wereld te redden.’

- P. PAMA

‘Zijn wij niet allen
onderbroeken in de mist?’

- ANONIEM

1

Geluidloos gleed de zware celdeur in het slot. Ik wierp de agent nog enkele verwensingen na, voordat ik mij met een luide boer op de lege brits liet vallen. Ik was blij dat ik lag. De gin had het duidelijk van de tonic gewonnen.

Tussen de vier kale muren was het een stuk koeler dan in mijn eigen huis. Een uitgekiende omgeving om de overmatige alcohol uit mijn lichaam te wasemen. Ik wilde een sigaret opsteken, maar het pakje lag waarschijnlijk naast mijn vingerafdrukken te verpieteren.

Wist ik veel dat de roep van moeder natuur strafbaar was gesteld. Ik had de boom niet horen protesteren. Had ik mijn grote mond maar gehouden. Was ik er met een boete vanaf gekomen. Maar nee. Een mens wordt nooit met rust gelaten.

De nacht riep om een uitweg uit dit ellendige bestaan. Ik overdacht mijn zonden, maar constateerde een schone lei.

In de beslotenheid van de cel nam de tijd een loopje met me. Geduldig wachtte ik af. Na een onbestemd aantal uren ging de celdeur open. Een volgend slachtoffer van de goddeloosheid werd naar binnen geduwd. Een studentikoze gast, mager op het vegetarische af, met sluik haar en een ongestreken shirt.

‘Ik zeg het je, het fascisme viert hoogtij!’

Zijn verbijsterend hoog stemgeluid trok mij hardhandig uit mijn stille contemplatie.

‘Je kan ook overdrijven, makker.’

‘Wij noemen onszelf beschaafd? De mens is een parasiet! Wij hebben er niets van begrepen.’

Hij gesticuleerde alsof zijn leven ervan af hing.

‘Ik begrijp de stilte,’ zei ik.

Hij keek mij aan alsof ik de duivel zelf was. Op zijn linker oorschelp zag ik een litteken van een door het gaatje getrokken bel.

‘Jij pocht met uiterlijke schijn,’ zei hij uiteindelijk. ‘Onder het dunne laagje beschaving schuilt nog steeds hetzelfde monster.’

‘Wat voor monsterlijks heb jij uitgevreten, dat jij mij hier lastig komt vallen?’

De jongeman plofte naast me op de brits. Hij stonk als een mufte deken uit een klamme mottenkast. Ik schoof naar het hoofdeinde op.

‘Vernieling van andermans eigendom.’

‘Jij? Laat me raden. Een fiets? Een brievenbus? Een stoeptegels?’

‘Ik heb enkele sproeiinstallaties gesloopt. Van die grote, die op de akkers staan.’

‘Hoeveel?’

‘Twaalf. Tot op de laatste slang gedemonteerd. Er is niet voor niets een sproeiverbod ingesteld!’

Dat klopte. De zomer was ongekend warm en nog ongekender droog. Het had al vier weken niet meer geregend. Het gras was zo geel als de Sahara. De boeren hadden geen tranen meer over om het verlies van hun oogst mee te compenseren.

‘Water is van iedereen,’ zei mijn celgenoot. ‘Ook van mij, ook van jou. Elke liter water die een boer over zijn gewassen sproeit is een liter water minder voor mij, of voor jou.’

‘Vertel dat tegen de politie,’ antwoordde ik. ‘Ik heb mijn water aan een boom gegeven en nu zit ik hier. Met jou.’

‘De eerste stap naar een betere wereld bestaat uit het afschaffen van het concept eigendom. Want ongelijkheid begint bij bezit. Dat wat iemand bezit, kan een ander niet krijgen.’

Ik zuchtte en probeerde niet te luisteren. Het laatste waar mijn houten kop behoefte aan had, was aan een communist

met praatjes.

De rest van de nacht bleef hij mij doorzagen over de maatschappelijke implicaties van eigendom. Hoe eigendom aan de basis van oorlog lag, omdat het een grens impliceerde en het macht gaf. Hoe niemand ergens recht op heeft, want eenieders bestaan berustte op toeval. Hij droomde van een wereld, waarin spullen in overvloed aanwezig waren en eerlijk over de bevolking verdeeld werden.

‘En die overvloed,’ zo oreerde hij, ‘die is er al lang. Deze planeet biedt ons meer dan genoeg mogelijkheden om de hele mensheid van water, voedsel en onderdak te voorzien.’

‘Waarom doen wij dat dan niet?’ vroeg ik tegen beter weten in.

‘Omdat de mens altijd méér wil. Ongeacht hoeveel hij heeft, hij wil meer. De arme wil rijk worden en de rijkard nog rijker. De rijkste één procent van de wereldbevolking bezit meer dan negenennegentig procent van het totale vermogen. Vind jij dat normaal?’

‘Als normaal jouw norm is, dan kan jij mij bij de vuilnis zetten. En jou ook, vriend.’

Maar hij bleef praten. Het ene argument had zijn mond nog niet verlaten, of het volgende bereikte mijn suf gelulde oren. Tegen de tijd dat ik in slaap viel, zou ik al mijn bezittingen tot op de laatste kruimel hebben weggegeven.

Gelukkig was ik dat de volgende ochtend weer vergeten.

2

Ik kwam thuis in een leeg huis. Ik was achtenveertig jaar en beleefde het zoveelste dieptepunt in mijn bestaan. Ik had niets of niemand die op mij wachtte. Behalve mijn parkiet, maar die ging elk jaar wel een keertje dood.

Ik hoorde de buurvrouw lachen om de stompzinnigheid op televisie. Haar doorrookte echtgenoot snurkte dwars door de muur heen. Aangeschoten studenten fietsten over straat, lawaaiig als bronstige gorilla's.

Er zijn mensen die je vol overtuiging proberen uit te leggen hoezeer de mens verschilt van de aap. Die mensen zijn blind of psychotisch. Of allebei.

Om de moed erin te houden, schonk ik een borrel in. Prompt ging de telefoon. Met rust lieten ze je nooit in deze wereld van dromen en bedrog. Aan de andere kant van de hoorn hijgde de slet van het kantoor. Waar ik wel niet bleef en wie ik wel niet dacht te zijn. Er dienden schulden geïnd te worden, deuren geopend en mensen lastig gevallen. Wat zou er van de wereld terecht komen, wanneer rekeningen niet vereffend werden?

Niets, hield ik haar voor, maar dat was sowieso het vooruitzicht. Waarom zou ik mij er dan druk om maken?

Maar de schoorsteen moet roken, de koelkast gevuld, bij voorkeur met gin en tonic. Zelfs een klootzak als ik ontkomt niet aan betaalde arbeid.

Ik bereidde een pot koffie met de percolator, rookte twee sigaretten en at een droge peperkoek. Daarna reed ik in mijn aftandse Mazda naar het kantoor. Onderweg verloor ik een wiel dop.

Het kantoor school in een grijze blokkendoos die als een bouw pakket van gerecycled pleepapier haastig tussen

een verzameling al even nietszeggende panden was neergekwakt. Ik parkeerde mijn wagen dwars op twee plekken en liet het raampje open.

Op de gang kwam mijn baas me tegemoet. Deze Samuel Hoebstrauber was een klootzak, daarin deed hij niet voor een ander onder. Een Duitser die zijn heil had gezocht in een land waar hij niet door zijn burens werd lastig gevallen. Hoebstrauber en ik lagen elkaar als water en vuur. Een probleem dat ik oploste door de wekelijkse vergadering links te laten liggen. De computer zou mij wel vertellen welke schuld ik moest innen. Helaas lagen ook de computer en ik elkaar als water en vuur.

Ik had geen idee waarom ik dit vermalijde werk nog steeds uitvoerde. Het was dat ik niets anders kon, anders was ik wel iets anders gaan doen. Voorwaarde nummer één was dat ik met rust gelaten werd. Voorwaarde twee dat ik de wekker niet hoefde te zetten.

Daarmee vielen vrijwel alle banen af.

Schrijver, dat was misschien een optie. Maar wat had ik nou te melden dat de moeite waard was om vereeuwigd te worden?

En het moet gezegd worden, ik was niet zomaar een deurwaarder. Ik was goed in mijn vak. Een levende legende. Al dacht men daar bij bureau Dick, de Kock & Hardon heel anders over. Daarom schold Hoebstrauber mij elke week de huid vol. Als ik zo doorging, dan zou meneer Dick, meneer de Kock of meneer Hardon niet aarzelen om mij op staande voet te ontslaan.

Ik antwoordde dat hij dood kon vallen, waarop hij mij op zo'n onbetamelijke toon verwensingen toeslingerde, dat ik de deur van mijn kantoorhok voor zijn neus dichttrok. Woedend sloeg hij op het raam. Ik trok de luxaflex naar beneden.

Er lag een stapeltje post op mijn bureau. Reclame, reclame en reclame. Ik mikte het zwikje in de overvolle

prullenbak. Daarna stak ik een sigaret op, om de omhoog drijvende stank van gelegeerde asbakken te verjagen.

Zonder aankondiging stapte de kantoorset mijn hok binnen. Ik gaf haar die bijnaam, omdat ze er alles aan deed om hogerop te komen in de organisatie. En met alles bedoel ik ook alles. Inmiddels had ze het tot persoonlijke secretaresse van Hoebtschrauber geschopt. Ik wist niet wie ze daar allemaal voor bevredigd had, maar ik had zo m'n vermoedens.

'Aangezien jij niet op de bijeenkomst verschijnt en het verkeert om jouw mail te lezen, heeft het management besloten om jou op de ouderwetse manier van werk te voorzien.'

'Per postduif?'

'Niet grappig, Hanssen. Zoals er niets aan jou grappig is. Jij hebt twee weken voor deze stapel. Anders lig jij eruit. En jij mag hier niet roken!'

Ze kwakte een stapel dossiers op mijn bureau en smeedde de deur achter zich dicht.

Ik liet mijn vingers over de kaften glijden. Karton, een beetje ruw en net zo glad. Daar kon geen digitaal bestand tegen op.

Op de gok trok ik een dossier ertussen uit. Ik sloeg de kaft open en las de naam op het bovenste velletje papier. André de Groot. Negenendertig jaar oud, mislukt student rechten, psychologie en filosofie, een beschaafd strafblad en momenteel werkeloos. Woonachtig in het type flat dat verboden zou moeten worden. De openstaande schuld bedroeg vijftienhonderd euro, een betalingsachterstand op een lening van een duistere bank.

Ik duwde mijn sigaret uit op de kaft van het dossier en pakte mijn jasje van de kapstok. Gewapend met een adres, een handtekening van een nietsvermoedende rechter en in mijn jaszak een boksbeugel, voor het geval dat, toog ik naar de zoveelste troosteloze buitenwijk van de stad.

3

Alsof het toeval het wilde, opende het orakel uit de politieeel de voordeur. Niet dat ik in toeval geloof, dat is gewoon een slap excuus voor een gebrek aan geloof. Niet dat ik in een god geloof, maar zolang niemand mij ervan heeft kunnen overtuigen dat ik níet besta, moet ik in elk geval geloven dat ik wel degelijk op deze aardkloot rondloop. Waarvan akte.

‘Hallo luhannes. Jij hebt jouw schulden niet betaald,’ zei ik promptverloren.

Het duurde even voordat hij in de gaten had wie ik was en nog langer voordat hij begreep wat ik zei.

‘Nick! Wat leuk om jou weer te zien! Kom binnen, ik heb net thee gezet.’

Al was ik als schuldeiser wel wat gewend, een puinhoop als deze had ik zelden aangetroffen. Dozen in alle vormen en maten stonden metershoog langs de muren opgestapeld. De ratten schoten nog net niet tussen de afgekloven pizzapunten door.

‘Ga zitten! Wil je een kop thee? Ik heb verse gember en limoen in huis.’

De zitbank oogde als een afwerkplek voor heroïnehoeren. Ik bleef staan en deed mijn werk.

‘Volgens dit papier ben jij die en die bank nog zo en zoveel schuldig. Klopt dat?’

Een mondelinge bevestiging van de schuldenaar was gewenst. Voor je het wist, reeg je de tanden van een nietsvermoedende voorbijganger aan het vuistijzer.

‘Schuldig? Onschuldig zal je bedoelen!’

Met een zwaaiende hand liep hij naar het keukentje. Ik volgde hem, al was het maar om te voorkomen dat hij hem via het balkon zou smeren. Het aluminium aanrechtblad

stond tot aan de nok toe vol met vuile vaat.

‘Het is geen schuld, het is slechts de rente van een lening. Die bloedzuigers vragen zes procent rente over een bedrag dat ik van ze geleend heb. Zes procent! Ze maken geld uit niets, alsof een magisch getal op papier mij ineens verplicht om hen geld te geven zonder dat ik er iets voor terug krijg.’

‘Dat is de gebruikelijke gang van zaken.’

‘Die rente vertegenwoordigt niets, snap jij dat wel? Geld zou een uiting moeten zijn van een waarde die aan iets wordt toegekend. Of het nou arbeid is, een product of een dienst, zolang het maar iets aan waarde toevoegt. Rente daarentegen ontstaat zomaar vanzelf. Daar hoeft niemand een zweetdruppel voor te laten. Het vertegenwoordigt lucht. En daarom betaal ik dat in precies die vorm terug.’

‘Met lucht?’ zei ik, hardop lachend.

Met een ziedende blik staarde André mij aan. Mijn hand schoof langzaam in mijn jaszak. Het koele metaal van de boksbeugel gaf me een bepaalde rust, vooral tegen dit soort onberekenbare types.

‘Die bank krijgt geen rode cent van mij, tot het moment dat ik de lening aflos. En dat weten ze. Ik heb het ze meermaals geschreven.’

‘Laat me raden, de bank was het er niet mee eens?’

Ondertussen had hij twee vunzige, glazen mokken onder de kraan met zijn vingers schoongeboend.

Hij schonk water in dat net van de kook was en liet een stronkje gember en twee schijfjes limoen in beide mokken vallen.

‘Ik hou niet van limoen,’ zei ik.

‘Weet jij waar het woord schuld vandaan komt?’

Ik nam de mok aan. De greep was nog nat, het glas loeiend heet.

‘Het komt van kwijt schelden. Een schuld is ooit bedoeld om kwijt gescholden te worden. Ik durf te wedden dat meneer de deurwaarder dat niet weet. Een schuld werd op een lei

geschreven en op een bepaald moment kwijt gescholden, hetzij door een wederdienst, hetzij door ruimhartigheid, zodat de schuldenaar met een schone lei kon beginnen.’

‘Vroeger had ik je moeder en je zus verkracht en jou laten toekijken,’ antwoordde ik stoïcijns. ‘Want ik ben sterker dan jij.’

Hij liep naar de woonkamer en plofte op de bank neer. Zijn aanvankelijke enthousiasme was als sneeuw voor de zon gesmolten.

‘Jammer,’ mompelde hij meer tegen zichzelf dan tegen mij. ‘Ik had jou nog zoveel kunnen leren.’

Ik legde het blaadje met de verordening op zijn buik en tikte erop alsof ik er een spijker insloeg.

‘Volgende week kom ik terug. Als jij tegen die tijd het benodigde bedrag nog niet bij elkaar geschraapt hebt, dan kan jij nieuwe woonruimte gaan zoeken. In een kartonnen doos, als je mazzel hebt.’

Ik liet hem alleen in zijn misère en baande me een weg naar buiten. In de lift stak ik een peuk op. Soms smaakt een sigaret alsof God in je longen hoest.

De volgende dag had ik de hele ochtend nodig om bij te komen van de nacht daarvoor. Ik kon mij vaag een voorval herinneren met een verlepte vrouw in ontklede toestand. Wie, waar en waarom, die details waren verdwenen in het afvoerputje van mijn geheugen. Dat is één van de voordelen van het nuttigen van grote hoeveelheden sterke drank.

Na de nodige koffie en nicotine reed ik naar het kantoor. Onderweg stopte ik bij de Turk voor een appel en een ei.

De temperatuur had alweer een recordhoogte bereikt. Het was zo warm dat de duiven dood van het dak konden vallen. Maar dat deden ze natuurlijk niet, die rotbeesten.

Op het kantoor las ik eerst de krant. Een van de vele slechte gewoontes waar ik maar niet van af kon komen. Twaalf sproeiinstallaties in de nabije agrarische omgeving waren inderdaad gesloopt. De schade werd geschat op

enkele tonnen. Gelukkig was de dader opgepakt. A. de G., een negenendertigjarige man zonder vaste woon- of verblijfplaats.

Verbaasd legde ik de krant opzij. Ik zou zweren dat ik André op een vaste woonplaats bezocht had. En waarom was hij zomaar vrijgelaten? Had iemand zijn borg betaald?

De slet van het kantoor stormde binnen en rukte mij uit een goed gesprek met mijzelf.

‘Hanssen! Haal je voeten van het bureau en kom in actie!’

‘Dat is een pleonasme.’

‘Geen geintjes, Nick. Jouw dagen zijn geteld. Hier, een opdracht met voorrang.’

Ze smeed een dossier op mijn bureau. De asbak vloog omhoog.

‘En jij weet dat er binnen niet gerookt mag worden!’

‘Ik pis graag tegen bomen,’ antwoordde ik, terwijl ik mijn peuk uitdrukte op de hoes van het dossier.

Ze beet me iets venijnigs toe en smeerde hem. Haar hoge hakken staken als stiletto’s door de linoleum vloer. Ik sloeg het dossier open en las de naam bovenin. André de Groot. Alsof de duivel ermee speelde.

4

Ik besloot mij van mijn beste kant te laten zien. Ik pakte mijn jas en wandelde met het belangrijke dossier onder mijn arm naar de lift. Bij het binnenraam van de sloerie tuitte ik mijn lippen. Ze stak een middelvinger op. Een gebaar dat ik van een vrouw wel kan waarderen.

Ik reed naar de rand van André's wijk. Het uithangbord van een biermerk trok mijn aandacht. Ik parkeerde de Mazda op een invalidenplek en nam plaats op een kruk achter de doodse toog van een lokale kroeg. Het liep tegen vieren, mijn lever klopte op de deur.

De barman schonk me een halve blik waardig.

'Gin tonic, zonder de gebruikelijke poespas,' zei ik.

Hij mengde te weinig gin met teveel tonic en sneed een schijfje limoen af.

'Ik zei: zonder de gebruikelijke poespas.'

Hij zette het glas voor mijn neus op de bar. Tergend langzaam schoof hij het groene schijfje vergif over de rand van het glas. Ik liet een langgerekte zucht. Wat moet een man doen om ongestoord te kunnen drinken?

Mijn hand schoot uit en vond het hoofd van de barman. Ik trok het zo hard omlaag dat zijn kin met een flinke tik op de toog landde. Net zo tergend langzaam duwde ik het sappige fruitschijfje tegen zijn gele tanden fijn.

'Anders is het ook zo zonde, lamlul.'

Hij trok zijn hoofd terug en spuugde de limoen uit. Een pitje landde op de palm van mijn hand. Twee tellen keken we elkaar stevig aan. Toen trok hij zich terug achter de tap.

Ik leegde mijn glas in drie slokken, legde wat geld neer en liep naar buiten. In de luwte van mijn auto bladerde ik

door het dossier. Onze vriend stond voor vijftigduizend euro in het krijt. Hij had het geleend bij een firma die het in aandelen uitgaf. Een geslepen, gehaaide firma waarvan ons kantoor wel vaker een opdracht kreeg. Het zijn de zwakke broeders bij wie de duivel zijn zakken vult.

Getik op de ruit stoorde me in mijn werk. Een oude taart met de omvang van een drachtige koe staarde mij met rood doorlopen ogen aan. Met een tweedehands kruk wees ze op het blauwe bordje van de parkeerplek. Haar mond vormde woorden, ik las alleen het kwijl. Ik stak mijn middelvingers in mijn oren en richtte mij weer op het papierwerk. Zoals ik al zei, een mens wordt zelden met rust gelaten.

De onvaste woon- en verblijfplaats van André stond nog muurvast op zijn betonnen fundament. De lift daarentegen was nergens te bekennen. Ik klom tussen opgedroogde drollen en uitgebluste condooms in het trappenhuis omhoog.

‘Ben jij daar alweer!’ riep André enthousiast.

Zijn emotie leek oprecht. Ik hield het dossier omhoog.

‘Vijftig ruggen, vriend. Ditmaal kom jij er niet zo gemakkelijk van af.’

Hij liet mij binnen en zette thee in de keuken. De aanblik was onveranderd een puinhoop. Drie enorme computerschermen namen het bureau in beslag. De PC's eronder snorden als mijn Mazda na een grote beurt.

‘Ik weet waar jij op doelt,’ zei André, terwijl hij een mok thee voor mij neerzette. ‘Iedereen maakt wel eens een fout. Moeten wij daar dan de rest van ons leven voor boeten? Langzaam sluit het monster zijn tentakels om mijn armzalige bestaan.’

‘Welk monster is het vandaag?’

‘Het kapitalistische monster natuurlijk! Heb jij je wel eens afgevraagd in wat voor onrechtvaardige wereld wij leven?’

‘Elke dag weer. Maar daar wordt de wereld niet beter van.’

‘Ik heb die vijftigduizend euro in een Canadese vliegtuigmaatschappij geïnvesteerd, toen het luchtverkeer in de lift

zat. Drie maanden later boort een stel Arabieren twee 747's in het World Trade Center. De doodsklap voor mijn aandelen.'

'Ga maar klagen bij de sjeik.'

'Alsof die er wat aan kon doen! Geloof jij alles wat de overheid jou voorschotelst?'

'Ik zag twee torens en twee vliegtuigen. Meer hoef ik niet te weten.'

'Ik had jou niet zo naïef ingeschat, Nick!'

'Meneer Hanssen voor jou.'

Ik wilde een sigaret opsteken, maar hij maande mij binnen niet te roken. Astma, of iets dergelijks. Ze verzinnen altijd wel een slap excuus.

'Je moet kritisch naar de feiten kijken, zeker in een tijd waarin zelfs de feiten geen feiten meer zijn. Alles kan gemanipuleerd worden. Beelden, geluiden, interviews en bombardementen, wat is er nog waar? Jij moet niet vergeten dat de instanties die ons van informatie voorzien dezelfde instanties zijn die bepalen welke informatie met ons gedeeld wordt. Wij krijgen daarom nooit het hele plaatje voorgeschoteld. Wij krijgen precies die informatie toegespeeld die ons de conclusies doet trekken die men wenst. Je hoort de piloten van die Boeings nog net niet Allahoe Akbar roepen voordat ze de torens binnen vliegen.'

'Het is één groot complot,' mompelde ik.

Dat verhaal had ik maar al te vaak gehoord. Vrijwel altijd uit de mond van iemand die in zijn leven nooit iets gewonnen had.

'En waarschijnlijk is het maar beter ook,' vervolgde hij, 'want het leeuwendeel van de mensen denkt toch niet na. Waar halen al die onnozelaars, die verkondigen dat de regering liegt en de media nepnieuws opdient, in vredesnaam de overtuiging vandaan dat zij het zelf beter weten?'

Die wending had ik niet verwacht. Ik duwde de balkondeur open en stak een peuk op. Buiten was het warmer dan binnen. Een gin tonic zou welkom zijn.

‘Als je dat soort types naar hun eigen mening vraagt, staan ze met hun mond vol tanden. Komen ze met de grootste onzin of de meest wilde complottheorieën op de proppen. De maanlanding is op een bordkartonnen decor in een geheime kelder gefilmd. Buitenaardse wezens hebben onze planeet overgenomen. Hitler werd door de Rothshields betaald. Het is een dun draadje dat tussen de realiteit en hun eigen wereldbeeld loopt. Als je er te hard aan trekt, dan knapt het en raken ze verdwaald in het oerwoud van hun eigen dwaallichten.’

‘En 9-11?’

‘Beide kampen hebben er handenwrijvend van geprofiteerd en de gewone man maakt zichzelf wijs dat machthebbers waarheden kennen die zijn eigen verstand te boven gaan. Misschien is hij er zelfs bang voor. Bang om de beslissing te moeten nemen, mocht de rode knop gaan knippen. En nu schrijven de geschiedenisboeken over tweeduizend jaar dat een aanslag met twee vliegtuigen door moslimextremisten in New York de aanleiding is geweest voor de derde Wereldoorlog en denkt men er niet verder over na.’

‘Dat zal wel loslopen, makker.’

De iconische aanslag was al bijna verjaard, de grote oorlog nog steeds niet begonnen.

‘Stel je eens voor dat onze geschiedschrijving niet op feiten berust, maar op de officiële lezingen!’ vervolgde hij. ‘Op de verdraaide verhalen die de autoriteiten op dat moment het beste uitkwamen. Wie zegt mij dan dat Jezus Christus inderdaad aan het kruis gestorven is? Voor hetzelfde geld heeft hij de Romeinen afgetroefd. Is hij gevlucht naar de woestijn, maar verveelde hij zich daar zo erg dat hij teruggekomen is.’

‘Dus de geschiedenis zoals wij die kennen is bullshit?’

‘Natuurlijk! En omdat wij die bullshit aan onze kinderen leren, is ook de toekomst bullshit. Wat blijft er dan van het heden over?’

Het antwoord lag voor de hand.

‘En op dat moment, op het moment dat jij alles in twijfel gaat trekken, zal er een last van jouw schouders vallen. Ineens besef jij dat het nieuws geen nieuws is, maar stemmingmakerij. Het is jouw mening die ze willen beïnvloeden, jouw gedrag dat ze willen manipuleren. Er is geen oorlog gevochten zonder leugens en bedrog. Je kunt maar beter alles in twijfel trekken, als je in de buurt van de waarheid wilt blijven.’

‘Alles leuk en aardig, maar ik kom hier niet voor een preek. Hoe ga jij die halve ton betalen?’

‘Zoals ik bij je vorige bezoek ook al zei. Met lucht.’

‘Niets is gratis, vriend. Ook de lucht niet.’

Bij wijze van aanbetaling trok ik de stekkers uit de computerschermen en de bijbehorende ratelende apparatuur. André protesteerde nauwelijks. Hij krabde aan zijn misvormde oorlel, schijnbaar in een oneindige gedachtestroom verzonken.

Met de hele handel onder mijn twee vermoeide armen gaf ik hem te kennen dat ik morgen terug zou komen voor de rest van de inboedel. Als hij in zijn handjes kneep, kon hij daar misschien duizend euro mee aflossen. Nog negenenveertig te gaan.

Thuis dumpte ik de apparatuur op mijn bruine sofa. Het zweet gutste als de Niagara waterval over mijn rug. Ik durfde het niet aan om de spullen in mijn auto achter te laten. Een ruitje was zo ingetikt, een slot eenvoudig opengebroken. In deze buurt draaide men de hand daar niet voor om.

De fles gin was nog niet half leeg, toen de telefoon ging. Ik nam op en bromde mijn voornaam. Aan de andere kant van de lijn bleef het stil. Niets eens gehijg of de vage notie van een rukkende smeerlap op de achtergrond.

Ik hing op en probeerde het nog eens. De lijn was dood.

Logisch, als je geen nummer intoetst.

Een bel rinkelde. Razendsnel nam ik op. Opnieuw een stilte. Pas toen er op de voordeur werd geklopt, begreep ik dat ik het verkeerde medium te pakken had. Had ik dan zoveel gedronken dat ik de grip op de realiteit dreigde te verliezen?

Ik trok het gordijn voor het raam van de voordeur open. Een kolom zonlicht viel naar binnen. Tegen het felle licht tekende zich een silhouet af van het type kerel dat zich probleemloos in een vredelievende commune laat lullen.

‘Mag ik binnenkomen?’

De stem van André drong door het glas mijn oren binnen. Had ik vandaag niet al genoeg van zijn gejammer aan moeten horen? Ik opende de voordeur en ging in de post staan.

‘Ben jij mij gevolgd?’

‘Ik heb jouw kantoor gebeld. Je weet toch dat je niemand kan vertrouwen.’

Die slet! vloekte ik binnensmonds. Ik deed een pas opzij en liet hem binnen. Voor de zekerheid keek ik links en rechts de straat af, op zoek naar ongunstige situaties. Onverwacht bezoek kwam zelden alleen.

Mijn blik bleef kort hangen bij een zwarte sedan die een huizenblok of drie verderop geparkeerd stond. De glimmende lak viel uit de toon in deze matte buurt. Morgen zou ik kijken of die wagen er nog stond.

Binnen onderwierp André mijn kot aan een keuring. De televisie kwam er niet doorheen.

‘Zet dat venster van de duivel toch bij de vuilnis. Zevenenveertig zenders met vooringenomen bagger. Het halve land kijkt naar talkshows die met steeds dezelfde gasten in constante herhaling vallen om elkaars ego’s te strelen en de kijker tevreden te houden. De rest geilt op realityprogramma’s die de lompe domheid van hersenloze barbiepopjes en opgepompte bavieren van begin tot eind geregisseerd exploiteren. De goede smaak wordt zonder pardon opzij gezet als er knaken verdiend kunnen worden.’

‘Ik zou het niet weten. Ik kijk alleen maar porno.’

‘En anders vullen we de avond wel met een Amerikaanse serie. Eén pot nat, net als hun films, hun muziek en hun Onafhankelijkheidsverklaring. Standaard formulewerk dat teert op de paranoia van de afgestompte arbeiders. Wie kijkt er nog op van de weerzinwekkende vanzelfsprekendheid waarmee de bad guys elk uur van de avond worden neergeknald? Iedereen kan een seriemoordenaar zijn, je kan niemand meer vertrouwen! Gelukkig schalt er elke tien minuten een flitsend reclameblok uit de boxen, zodat jij niet de tijd krijgt om na te denken over de pulp die jij zojuist gezien hebt en de beelden rechtstreeks in jouw geheugen verdwijnen en jij straks de werkelijkheid niet meer van hun fantasie kan onderscheiden. Hun realiteit, hun oplossingen. Indoctrinatie in optima forma. Goebbels zou er zijn vingers bij aflikken.’

Nu ging hij te ver. Elke referentie aan de Tweede Wereldoorlog schoot bij mij in het verkeerde keelgat. Alsof wij in onze tijd ook maar het flauwste benul hadden van wat die mensen destijds meegemaakt hadden. Hij zou eens met mijn dode grootouders moeten praten. Of met mijn twee ooms, die hun verzet met een enkele reis Dachau hebben moeten bekopen.

Ik greep hem bij zijn kraag en keek hem indringend aan. Zijn heldere ogen smolten tot een blauwe waas samen. Ik knipperde om weer scherp beeld te krijgen.

‘Jij had evenmin misstaan in zijn propaganda-apparaat,’ beet ik hem toe. ‘Ik heb zelden iemand zoveel horen zeiken over zaken die hem niets aangaan. Laat die mensen toch met rust, man. Laat ze lekker televisie kijken. Laat ze lekker in de waan dat de wereld mooi en prachtig is. Dat is wat wij mensen willen. De dag vullen zonder na te hoeven denken over de diepere zin van het leven. Want dat soort gedachten brengt zelden iets goeds.’

‘Geef mij controle over de media en ik verander elke natie

in een kudde varkens.’

Ik keek hem vragend aan.

‘Goebbels.’

Vertwijfeld liet ik hem los. Ik had mezelf laten gaan. Teveel woorden gebruikt, zinnen gebouwd, een punt gemaakt. Een zonde die bovenaan mijn lijstje van zonden stond.

André verplaatste zijn aandacht naar de apparatuur die ik bij hem weggehaald had.

‘Ik ben zo klaar,’ verzekerde hij mij. ‘Er staan enkele gevoelige bestanden op de harde schijf. Die wil ik eerst wissen, voordat ze in de handen van verkeerde instanties vallen. Jij snapt vast wel wat ik bedoel.’

‘Je gaat je gang maar.’

André had zijn geliefde speeltje inmiddels aan de praat. Op het beeldscherm verschenen groene letters op een zwarte achtergrond. Ik had geen idee welke versie van Windows tegenwoordig in zwang was.

‘Ik heb nog eens zitten nadenken,’ zei hij ondertussen tegen god weet wie. ‘Jouw idee was zo gek nog niet.’

Ik liep naar de keuken en pakte de fles gin.

‘De sjeik, weet je nog?’ riep hij.

‘Welke sjeik?’

‘Een Russische!’

Ik zette de fles aan mijn mond en nam een flinke slok. Uit gewoonte bood ik hem de opkikker aan, maar hij sloeg het aanbod resoluut af.

‘Ik drink niet. Waarom zou ik mijn verstand willen benevelen?’

‘Omdat het pijn doet als je helder ziet?’

‘Dat komt door de schellen die voor jouw ogen hangen, Nick.’

‘Meneer Hanssen voor jou. Ik zou maar maken dat ik wegkwam. Mijn geduld raakt op.’

‘Wat is het wachtwoord van je netwerk?’

‘Mijn wat?’

‘Je WIFI.’

‘Ik heb geen hond.’

‘Dan maar op de ouderwetse manier.’

Hij stopte een usb-stick in de computer en verplaatste enkele bestanden van hot naar her.

‘Je kan de mensen alles wijsmaken wat je wil. En dat is precies wat ik nu ga doen,’ zei hij.

Hij trok de stick uit de computer en zette het apparaat uit.

‘En nu opgesodemieterd,’ zei ik.

‘Waar ben jij zo cynisch door geworden? Lees jij wel eens een boek?’

Als ik ergens een hekel aan had, dan was het wel aan iemand die twee vragen tegelijk stelde en van geen van beide het antwoord wilde horen. Onverwacht liet ik mijn rechter stevig in zijn buik landen. Het vlees was zo slap dat ik de ruggenwervels voelde dansen.

Hij klapte dubbel, maar kwam toch weer overeind. Het duurde even voordat hij zijn adem gevonden had.

‘Wij spelen allemaal een rol,’ hoestte hij. ‘Een rol die wij zelf gecreëerd hebben. Je wordt doof, stom en blind geboren, als een ongepolijste diamant. Met alles wat jij daarna hoort, leert en ziet, bouw jij een beeld van jezelf op waarin jij steeds meer gaat geloven. Een beeld dat misschien voldoet aan de verwachtingen van de maatschappij, maar dat niet jouw eigen innerlijk representeert. Want het is een representatie, het is niet echt. Er komt een moment dat jij voor een keuze wordt gesteld. Sla je linksaf, dan dood jij wie jij echt bent en omarm jij de rol die jij jezelf toebedeeld hebt en daarmee leef jij een onecht, onoprecht leven uit. Sla je rechtsaf, dan gooi jij de rol van jou af en word jij jezelf, en dan moet je maar afwachten wie dat leuk vindt en wie niet. Aan jou de keuze.’

Ik hief mijn vuist. Hij liep snel naar buiten. Schijnbaar onbezorgd drementelde hij de straat af. De zwarte sedan kwam langzaam van zijn plaats, keerde op de weg en

zette de achtervolging in.

Ik sloot de deur en liet het gordijn zakken. De rest van de avond sloeg ik met gin en slechte porno kapot. Maar hoezeer ik ook mijn best deed, zijn laatste woorden kreeg ik niet uit mijn gedachten verdreven. Mijzelf worden. Het was een optie die ik nimmer overwogen had, en die me nu angst inboezemde. Wie of wat was dat eigenlijk, mijzelf?

5

De volgende ochtend, die tegen het middaguur begon, bereikte de hittegolf zijn hoogtepunt. Ik trok een schone onderbroek aan en floste restjes kip tussen mijn tanden uit. Op de tafel stonden twee plastic bakken, half gevuld met rijst, saus en vlees. Blijkbaar had ik gisteravond Chinees laten komen.

Ik doopte drie happen koude, kleffe rijst in de rode saus en spoelde het ontbijt met zwarte koffie weg. Na twee sigaretten belde ik het kantoor. Ik had werk te doen en zou me later wel melden.

Ik besloot de hitte te ontvluchten en reed naar de dichtstbijzijnde bar. Die kende ik als de binnenkant van mijn hand. Ik ging naast de buurtsnol op een kruk zitten.

‘Hey, Nick,’ bromde ze.

Haar doorrookte stem klonk als een keel vol kanker. Ik bestelde een whiskey – het was nog te vroeg op de dag voor een gin tonic - en stak een peuk op.

‘Heb je er ook eentje voor mij?’

Ze had haar hand al uitgestoken. Haar rimpelige vingers trilden in het groezelige licht van de lamp boven de bar. Ik deelde uit en voorzag haar van vuur. Ze knipoogde met een overdreven blauw opgemaakt lid. Een extra-lange wimper viel op de toog.

‘Nog geneukt?’ vroeg ik.

Je moet toch iets verzinnen om het gesprek gaande te houden.

‘Je vader,’ antwoordde ze. ‘En als je wil, mag jij ook.’

Ze nam me mee naar de dames wc. In het kleine hokje trok ze mijn broek en onderbroek in één ruk naar beneden. De gesp van mijn riem sloeg tegen de onderkant van de pleepot. Precies tegen dat deel dat de poetsvrouw altijd overslaat.

Ze nam mijn half gezwollen geslacht in haar mond en begon er als een uitgehongerde junk aan te zuigen. Sterretjes dansten op mijn netvlies. Ik hoorde mijn naam roepen. De deur van de wc naast ons werd opengegooid.

‘Nick Hanssen?’ riep een zelfverzekerde mannenstem.

De snol van de kroeg keek vanonder haar wimpers omhoog. Ik legde mijn hand op haar hoofd en spoorde haar aan. Wie zou mij zoeken in deze achterbuurt?

‘Nick Hanssen, waar zit je!’

Bij gebrek aan vrienden was mijn naam aangeschoten wild. Iemand rammelde aan de klink van onze gammele deur.

‘Ben jij zo’n watje dat je op de meisjesplee moet pissen?’

Zelfs wanneer je bevredigd wordt, laten ze je niet met rust. Ik duwde het hoofd van de snol weg en propte mijn leuter terug in zijn kooi. Net op tijd. De deur vloog open. Een kale, vierkante kop grijnsde me aan. Zijn massieve lijf paste nauwelijks in de deuropening. Zelfs in het half duister droeg de gorilla een zonnebril.

‘Op de bar ligt een kadootje voor je.’

Ik knikte. ‘Had je niet even kunnen wachten?’

‘André de Groot is voor jou vanaf nu verleden tijd.’

Lachend verliet hij de poederkamer. Ik hees mijn broek omhoog en liep naar de bar. Onderweg hoorde ik de buurtsnol overgeven in de pleepot.

Op het vale hout van de toog lag een hoekig, metalen voorwerp. Nadere inspectie leerde me dat het een cilinderslot betrof. Aarzelend stak ik mijn huissleutel in de gleuf. Die paste als mijn lul in de mond van de buurtsnol.

Ik gooide wat munten op de bar en begaf me naar mijn wagen. Op weg naar huis negeerde ik twee rode stoplichten. Een fietser moest scharen voor zijn leven.

Thuis bleek het slot uiterst kundig uit het kozijn gezaagd. Binnen was het een rommeltje. De bank lag op de zij, net als de bijzettafel met de laden omgekeerd ernaast. Op de keukentafel een visitekaartje.

Voor vergoeding van de schade kunt u contact opnemen met de binnenlandse veiligheidsdienst.

Ik stak het kaartje in mijn zak en keek nog eens goed rond. Er miste iets, maar wat? Na enig getreuzel besepte ik dat de computers van André de Groot ontvreemd waren. Meegenomen door de geheime dienst. In wat voor zaak was ik verwickeld geraakt?

Ik pakte de telefoon om het nummer op het visitekaartje te draaien, maar iemand anders was me één tel voor.

‘Nick? Met André. Ik geloof dat jij vandaag bezoek hebt gehad.’

‘Was jij het? Want dan zwaait er wat voor je, lamlul.’

‘Jij zit in een gevangenis, Nick.’

‘Ik heb niet eens een slot op mijn deur.’

‘Jij zit in dezelfde gevangenis als ieder ander. De muren bestaan uit misvattingen, de tralies uit valse verwachtingen en de cipiers uit de mensen om jou heen. Je kent ze wel, de mensen die elke avond na een nutteloze werkdag en een flauwe maaltijd op de bank ploffen om de uren tot aan de slaap voor de televisie of de iPad te doden en er desondanks van overtuigd zijn dat ze hun dag goed besteed hebben, want ze hebben voldaan aan de verwachtingen die de maatschappij hen heeft opgelegd en die zij op hun beurt aan anderen opleggen.’

‘Ik waarschuw je, ik ben niet in de stemming voor een preek.’

‘Behoor jij ook tot die stam der ondoden, Nick? Ben jij ook een krijger die de toekomst belangrijker vindt dan het heden en vandaag wil weten waar hij morgen zijn speer kan opbergen? Hoor jij ook bij het leger dat slechts op pad durft met een uitgebreide routebeschrijving en de zekerheid van een veilige aankomst?’

Ik sloeg de hoorn tegen de muur en probeerde mijzelf wijs te maken dat het André’s hoofd was.

‘Maar hoe zeker ben jij van jouw eigen leven? Misschien

heeft Magere Hein jou al lang in zijn bezit en berust jouw bestaan slechts op een illusie die Hij voor zijn eigen bevrediging koestert. Ik ben als de stem in jouw hoofd, Nick, de stem die nimmer zwijgt.'

'Waarom heeft de binnenlandse veiligheidsdienst jouw computers meegenomen?' schreeuwde ik door de telefoon.

'Omdat er waarheden op staan die gevaarlijker zijn dan de krachtigste bom die de mensheid gemaakt heeft. Woorden zijn wapens, Nick, vanaf het moment dat ze uitgesproken worden. Wij zijn allen in gevaar, immer en altijd. Ons bestaan is zo fragiel dat het een wonder mag heten dat wij überhaupt leven. Gelukkig zijn wij met een sterke geest gezegend. Met een prachtig bewustzijn, dat ons een spiegelbeeld voorhoudt dat vele malen mooier is dan de werkelijkheid. Met een fantastische ratio, die ons wijsmaakt dat wij alles kunnen beredeneren. Maar wij zijn vergeten hoe wij eigenlijk moeten leven. De moderne mens heeft geen idee meer van wie hij eigenlijk wil zijn. Een Japans gezegde luidt dat elk mens drie gezichten heeft. Eén toont hij aan de buitenwereld, één aan de mensen van wie hij houdt, en de derde laat hij nimmer zien. Die laatste is de meest ware reflectie van hemzelf. Wat is jouw gezicht, Nick? Wat wil jij eigenlijk wél?'

'Vijftigduizend euro, vriend. En die kom ik morgen halen.'

'Ik vrees dat ik morgen niet thuis ben. Zoals je zult begrijpen, verdwijn ik de komende tijd van de radar. Maar ik weet zeker dat wij elkaar nog zullen spreken. Wij begrijpen elkaar, Nick. Jij en ik zijn broeders.'

Mijn maag verkrampte. Zurig braaksel schoot omhoog. Ik ramde de hoorn op de haak. Wankelend zette ik een keukenstoel op zijn poten. Om de een of andere reden had André's monoloog mij geraakt. Het waren slechts woorden, loos en uit de lucht geplukt, maar in mijn hoofd rinkelden tien bellen tegelijk. De man had een punt. En dat is al heel wat. Het gros van de mensheid blinkt uit in het herhalen van onzin die ze niet zelf bedacht heeft. De rest lult er maar wat omheen.

6

Na voldoende gin, tonic en tabak voelde ik mij weer mans genoeg om de boze buitenwereld tegemoet te treden. Ik stapte in de auto en reed zonder blikken of blozen naar André's flat. De zon dreigde achter een horizon van betonnen kolossen te verdwijnen.

De deur van zijn appartement stond wagenwijd open. Binnen staarde het kale beton mij van alle kanten aan. Leembruine lijmplekken wezen mij als uitgestreken strontvegen de weg.

Routineus doorzocht ik de leegte naar sporen van de vorige bewoner. Eén uitgedrukte peuk op het balkon was alles wat ik vond. Mijn merk. André was met de noorderzon vertrokken.

Ik liep naar buiten en zag een onopvallende zwarte sedan opvallend op de parkeerplaats staan. Met de gorilla van de BVD in mijn achterhoofd nam ik de trap naar beneden. Ik werd gevolgd tot aan het kantoor.

Incassobureau Klootviool. Je zal er maar werken.

Ik plofte in mijn draaistoel en stak een sigaret aan. Waarom ontglipte deze zaak mij? Alhoewel mijn werk mij geen reet kon schelen, beschikte ik wel degelijk over een bepaalde hoeveelheid eergevoel. Als ik ergens aan begon, dan moest ik het afmaken.

Net als het leven. Je begint eraan zonder dat je erom gevraagd hebt en je moet het tot de laatste snik uitzitten.

Met één haal veegde ik mijn bureau leeg. De asbak kletterde op de grond. Ik raapte het ronde geval op en klopte de askegel van mijn sigaret. Het lege bureaublad stemde me tevreden. Maar niet voor lang, want de kantoorstlet had de weg naar mijn hok alweer gevonden.

'Hanssen!' brulde ze met een stem die elke erectie zou

smoren. ‘Haal je voeten van het bureau!’

Ze plantte haar vuisten op het blad en boog zich naar mij toe. In haar décolleté stak het witte vlees van haar borsten schril tegen het gebruikte borstbeen af.

‘Jij bent vast en zeker bijzonder ingenomen met jezelf.’

Ik haalde mijn schouders op. Na twee huwelijken ben je wel wat gewend.

‘De baas heeft mij verzocht jou een pluim te geven. Maar daar heb ik geen zin in. Dus bij deze, stik er maar in.’

‘Toch bedankt. Zei hij ook waarom?’

‘Alsof jij dat niet weet.’

Ze lachte als het valse kring dat ze was en liep mijn hok uit. Haar bilpartij schudde alle kanten op. Moest ik haar eerst stevig neuken, voordat ze mij met respect zou behandelen? Ik begreep niets van vrouwen. Nooit gedaan ook, ondanks die twee huwelijken. De één nog rampzaliger dan de ander. Alles wat ze ervan beloven blijkt een leugen. Zelfs de seks is niet gratis. Wat die vrouwen bezielt om het met mij te proberen, ik zal het nooit begrijpen. Alsof ze een plank voor hun kop hebben waar ik elke dag een nieuwe spijker in moet slaan. Ik was niet bovengemiddeld geschapen en had geen enkele ambitie om iets van het leven te maken. Zelfs de waarzegster op de kermis achtte de kans dat ik ooit zou verbeteren nihil. Maar dat ouwe wijf wist niet eens wie er voor haar tent stond.

In het hok naast mij stak een collega zijn duim met een grote grijns omhoog. Ik trok aan het touwtje, de luxaflex kletterde als een ratelend kunstgebit omlaag. De man gaf niet op. Hij stak zijn dikke kop om de hoek.

‘Knap gedaan hoor, Hanssen! Vijftig rooien, waar haalt die gast dat vandaan?’

‘Uit zijn achterwerk?’

‘Wij dachten allemaal dat dit jouw laatste klus zou zijn. Het zwaard van Damocles, zo heet dat dossier. Toen ze op de vergadering besloten dat jij het toegewezen kreeg,